

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Klem.

Gevangen.

Je hoort de raketten aankomen.

De bommen inslaan.

Daar zit je

in je schuilkelder.

Je kunt niets doen.

Overheidssystemen die jou als
afhankelijke van financiële ondersteuning
als zoeker naar werk of zoeker naar asiel
bij voorbaat met wantrouwen benaderen
en dreigement op dreigement voor je klaar hebben staan.
Ook hier hebben we de oplossing zelf in handen,
want ieder systeem wordt door mensen gemaakt,
maar toch...

Klem.

Gevangen.

Te vaak letterlijk in een cel:

Doordat je het lef hebt op te komen voor wie onderdrukt wordt,
omdat je voor je eigen geloofsovertuiging blijft opkomen,
omdat je je stem blijft verheffen tegen slechte machthebbers
Je kunt niets doen.

Klem.

Gevangen.

Al die vrouwen die mishandeld worden,
vernederd, genegeerd.

Ook het stadhuis hier in Gouda kleurt oranje
om ons daaraan te herinneren.

En als we iets tegenwoordig weten
is dat het in alle lagen van de bevolking voorkomt.

Dus ook wij kennen die vrouwen, al beseffen we dat vaak niet.
Je werd verliefd, ging van hem houden,
en nam zijn bezitterigheid en jaloezie voor lief,
was aanvankelijk gestreeld.
Na de eerste klap dacht je nog dat het een incident was,
en vervolgens ging je bedenken wat jij had moeten doen
om het te voorkomen.
Inmiddels waren er ook kinderen gekomen
en naar buiten toe waren jullie het ideale gezinnetje,
zo gelovig ook en zo actief in de kerk.
Van de buitenkant lijkt je sterk
maar van binnen ga je kapot.
Opgeven of weggaan is geen optie.
De schaamte is te groot.
De angst te verlamdend.
Klem.
Gevangen.
Je weet niet wat je anders doen moet.

En elders in de wereld:
Je bent 12 misschien net 13 en je bent uitgehuwelijkt.
Als een stuk vee ga je over van het eigendom van je vader
naar het eigendom van je man.
Hopend en biddend dat hij je redelijk behandelen zal.
Maar als dat niet het geval is...
Klem.
Gevangen.
Er is niets wat je kunt doen.

Dit laatste is voor de meesten van ons in Nederland
iets uit andere plaatsen of andere tijden.
Zoals toen in het dorpje Nazareth in Israël,
begin van onze jaartelling.
Het meisje Maria, 12, misschien net 13,
is uitgehuwelijkt aan Jozef.
Waarschijnlijk is de bruidsschat al wel betaald,
maar woont ze nu nog in haar ouderlijk huis
om later bij haar verloofde in te trekken
en dan het huwelijk ook seksueel te voltrekken.

Voor die tijd zwanger raken
was een grote schande,
een aantasting van de familie eer
een grote bedreiging voor
de huwelijksovereenkomst
en werd vooral of alleen het meisje aangerekend.
Maria zit klem, gevangen.
Er is niets wat zij kan doen.

Maar dan gebeurt er iets.
Of liever gezegd iemand.
Er komt iemand langs.
Iemand die haar ziet,
iemand die haar niet veroordeelt,
iemand met een boodschap
een vriend, een gabber van God
zo luidt vertaald letterlijk de naam Gabriël.
Het woord "el" zit er in, God,
en dus ook gabeer, vriend.

Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je!

Net als eerder de priester Zacharias
schrikt ook Maria zich een ongeluk.
Wat hoop je soms op een teken uit de hemel.
Maar wat doe je eigenlijk als het echt gebeurt?

Ja, wat doet Maria nu? Rent ze weg?
Denkt ze dat ze gek is geworden?
Bestookt ze de onverwachte gast met kritische vragen?

Nee, ze doet even niks. Is even stil.
Vraagt zich in stilte af wat dit zou kunnen betekenen.
Gaaf in dialoog met zichzelf staat er letterlijk.
En zo schept ze ruimte.
Ruimte voor het ongedachte,
ruimte voor zichzelf
ruimte om echt te luisteren.

De boodschap is niet niks:
over zwanger worden en een zoon baren
een zoon van de Allerhoogste
aan wiens koningschap geen einde komen zal.

Het zijn grootse en rijke woorden
in een armetierige omgeving.
Woorden die doen denken aan profeten als Jesaja
woorden die de kern raken
van alles waar ons geloof in Jezus voor staat
en waar we straks met Maria
van zullen zingen:
mijn ziel verheft Gods eer
mijn geest mag blij de Heer
mijn zaligmaker noemen.

God laat ons niet in de steek
komt telkens opnieuw naar ons toe
en Zijn koningschap kent geen einde.
Dat is evangelie,
dat is goed nieuws!

Dat kan dan wel goed nieuws zijn
dat klinkt toch vooral als iets
voor goedgelovige zielen
is eerlijk gezegd vrij ongelooflijk.
Zeker, en daarom werden en worden
er zoveel gabbers van God ingezet;
Jesaja en Lucas,
Mirjam en Maria,
Gabriël en Michaël,
engelen
en mensen die als engelen zijn,
die worden er op uit gestuurd.

Waarom?

De bedoeling is
dat wij ons door al die boodschappers van goed nieuws
uitgenodigd weten :
dat het iets met ons doet
en dat wij er iets mee doen.
Daarom!

Ondanks onze schrik,
ondanks onze vragen.

Zoals Maria.
Zij zegt : hier ben ik!
U doet iets met me God,
ik vertrouw op U.
Het doet iets met me,
en ik doe mee!

Er zal nog genoeg komen
dat haar klem zal zetten:
de schande van haar zwangerschap
de vlucht voor Herodes naar Egypte
die zoon van haar die zijn eigen weg zal gaan
en ze al zo jong zal verliezen.
De aankondiging door Gabriël mag dan klinken als een sprookje,
haar leven zal niet bepaald als een sprookje verlopen.

Maar Maria, zo wordt verteld,
bewaart alles wat ze meemaakt
en hoort met haar hart
en dat schept altijd ruimte
niet meer klem, niet meer gevangen.
En in geloof is dat precies het even mysterieuze
als krachtige werk van de Geest van God.

De Heilige Geest is zeg maar wat God met jou doet.
Aanwezig maar ongrijpbaar,
meer gevoel dan bewijs,
als een schaduw aan je zijde.

Het verhaal van de aankondiging van de geboorte van Jezus
wil tot de verbeelding blijven spreken,
wil iets met ons doen zodat wij mee gaan doen.

Vragen staat absoluut vrij in het geloof,
maar soms is het heilzaam je kritische vragen
even te parkeren
en je te laten meevoeren naar Nazareth,
naar dat verhaal van omkering
en van hoop.

Doet het je iets?
Wil je ook meedoen?
Als je zegt, hoe aarzelend ook,
ja hier ben ik,
dan komt er ruimte
dan valt er ander licht.

Dan valt er volop licht
op Hem wiens komst wij verwachten
Jezus.

Niet bepaald een droombeeld
voor de moderne mens.
Van eigen keuzevrijheid,
zelfbeschikking, autonomie
en maakbaarheid wist hij niks,
van verraad, tegenslag,
klem zitten en gevangenschap
des te meer.

En toch is juist Jezus
ons droombeeld
voor waarachtige menselijkheid!
Iemand met een scherp oog
voor ongelijkheid en onderdrukking,
iemand met een groot hart
voor alle soorten mensen,
iemand die gezien werd als ware Koning.

Een koning die er alles aan gelegen is
om van heel de aarde
en alle mensen
een gemeenschap te maken
waarin het niet gaat om “ik”,
maar om “wij”.

Als dat je iets doet,
wil je dan meedoen
aan die droom van God?

Wil je dan proberen
te geloven
dat ware vrijheid
niet betekent:
ik wil kunnen doen wat ik wil
op deze aarde
maar met Maria ervoor kiezen
om te zeggen:
hier ben ik,
ik wil doen wat Uw wil is
voor uw aarde:
bevrijding voor mij persoonlijk
en samen leven als bevrijde mensen.

En vergeleken bij Maria hebben wij
al onnoemelijk veel vrijheid
als individu en als samenleving .
Laten we dat niet verkwanselen maar koesteren,
en laten we in alle verschil
blijven zoeken naar wat ons verbindt.

Bevoorrecht als we zijn, hier, nu,
weten we echter ook
van allerlei vormen van klem zitten
en je gevangen voelen.
Door schulden, verslaving,
in relaties en noem maar op.

Leren we soms door schade en schande
dat we helemaal niet zo vrij zijn als we denken
en dat er veel is wat wij niet
in de hand hebben.
Klem. Gevangen.

Maar er is altijd meer dan dat.
Een God die ons er toe vindt doen
een verhaal van hoop en licht dat er toe doet
zonden die vergeven worden
misstanden die recht gezet worden
mensen die onrechtvaardige en heilloze systemen en structuren
kunnen maken en ja dus ook breken!

Sprekend met Jesaja is dit wat God wil:

zwaarden omsmeden tot ploegijzers
en speren tot snoeimessen.

Nee, je kunt niet alles redden,
maar zelfs als je denkt niets te kunnen doen:
je kunt er altijd *zijn*:
Voor wie zich klem voelt zitten,
-zonder dat je je laat gijzelen-.
Voor wie gevangen zit in het donker,
-zonder je eigen licht erdoor te laten opslokken-.

Ja, juist als de dagen donker zijn
in de wereld of in je eigen bestaan
hebben we behoefte
aan licht gevende gabbers van God
zoals Jesaja
zoals Gabriël,
zoals Maria,
zoals u, jij en ik.

Die elkaar toeroepen:

kom mee,
laten ook wij leven in het licht van de HEER

Amen